

Bewijs

In de meeste geschillen en procedures zijn bewijskwesities van cruciaal belang. Hieronder lichten we de principes van de bewijsvoering toe.

1 BEWIJSLAST

In de rechtbank moet iedere partij het bewijs leveren van de feiten die zij aanvoert.

De Belgische wetgeving voorziet niet in een openbaarmakingsfase of –plicht (“discovery”). Dit houdt in dat de partijen zelf beslissen welk bewijs ze tijdens de gerechtelijke procedure gebruiken. In principe kan een partij niet verplicht worden om bewijs te leveren.

Een uitzondering op dit principe is de procedure voor de verplichte overlegging van stukken. Een partij kan tijdens de procedure een vordering instellen, waarbij zij de rechter verzoekt de tegenpartij te verplichten bepaalde specifieke stukken over te leggen. In dat geval moet de verzoeker aantonen dat er gewichtige, welbepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens zijn dat een partij of een derde een stuk onder zich heeft dat het bewijs inhoudt van een ter zake dienend feit. De rechter kan in dergelijk geval bevelen dat dergelijk stuk bij het dossier van rechtspleging wordt gevoegd.

Een andere uitzondering op het beginsel dat elke partij het bewijs kiest dat zij levert, is de verplichting van de partijen om mee te werken aan de bewijsvoering.

Deze plicht tot samenwerking in de bewijsvoering kan in beginsel niet leiden tot een omkering van de bewijslast.

Slechts in uitzonderlijke omstandigheden, indien de toepassing van de bovenvermelde regels met betrekking tot de bewijslast kennelijk onredelijk zou zijn, kan de rechter beslissen om de bewijslast om te keren.

2 VOORLEGGING VAN DE STUKKEN

De voorlegging van nieuwe stukken moet altijd gepaard gaan met de indiening van schriftelijke conclusies (behalve in het geval van de bovengenoemde procedure voor de verplichte overlegging van stukken).

3 VRIJ BEWIJSSTELSEL DOOR EN TEGEN ONDERNEMINGEN

Bewijsvoering kan (i) vrij zijn en geleverd worden door alle middelen van recht of (ii) gereguleerd zijn en geleverd worden overeenkomstig wettelijke voorwaarden

(met name inzake het verkrijgen van het bewijs, de bewijsmiddelen en de bewijskracht ervan).

Geen van beide stelsels is op een absolute manier van toepassing en er bestaan aparte regels voor verschillende rechtstakken. In het algemeen is het burgerlijk recht eerder onderworpen aan een gereguleerd bewijsstelsel, terwijl het ondernemingsbewijsrecht eerder onderworpen is aan een vrij bewijsstelsel.

In geval van een procedure tussen twee ondernemingen of indien het bewijs moet worden geleverd tegen een onderneming, houdt het beginsel van het vrij bewijs in dat het bewijs kan worden geleverd door alle middelen van recht. Een e-mail of een WhatsApp-bericht kan bijgevolg als bewijs worden geleverd en kan zelfs ingeroepen worden tegen andere documenten.

Het gereguleerd bewijsstelsel is van toepassing in burgerlijke geschillen of in het geval dat een onderneming een bewijs moet leveren tegen een particulier. Het gereguleerd bewijsstelsel laat echter ook de vrijheid van bewijs toe in bepaalde situaties (bijvoorbeeld als de waarde van de rechtshandling niet hoger is dan 3.500 euro; in geval van eenzijdige rechtshandelingen; als het bewijs wordt geleverd door en tegen derden, behalve de datum van de onderhandse akte; enz.).

Het basisprincipe van het Belgisch gereguleerde bewijsstelsel is dat een ondertekend geschrift vereist is om een rechtshandeling boven een bepaald bedrag te bewijzen.

4 BEWIJSSTANDAARD

De vraag welk type bewijs beslissend is, is niet geregeld en hangt in beginsel alleen af van de uitspraak van de rechter. De rechter zal immers beslissen wanneer hij een bepaald feit of een bepaalde bewering als bewezen beschouwt. Het enige criterium is dat de rechter "overtuigd" moet zijn van wat een partij beweert.

De partij die de bewijslast draagt, moet met redelijke mate van zekerheid bewijzen wat hij beweert. De verwachte mate van zekerheid is niet 100%, maar moet wel enige redelijke twijfel uitsluiten.

Bovendien kan degene die de bewijslast draagt van een negatief feit genoeg nemen met het aantonen van de aannemelijkheid van dat feit. Hetzelfde geldt voor positieve feiten waarvan het vanwege de aard van het te bewijzen feit niet mogelijk of niet redelijk is om een zeker bewijs te verlangen.

5 VERSCHILLENDE SOORTEN BEWIJS-MIDDELEN

Het Burgerlijk Wetboek voorziet in verschillende soorten bewijsmiddelen: bewijs door ondertekend geschrift, bewijs door getuigen, bewijs door vermoedens, beken-tenissen en de eed.

In België wordt een getuigenis zelden als bewijs gebruikt in commerciële geschillen. De rechtbank heeft de mogelijkheid om getuigen op te roepen en te horen, maar in de praktijk gebeurt dit zelden of nooit. Daarnaast kan een partij de rechtbank ook verzoeken om een getuige op te roepen en te horen. De rechter beslist soeverein of het getuigenbewijs al dan niet wordt toegelaten.

Zoals hierboven vermeld, geldt het principe van de bewijsvrijheid door (en tegen) ondernemingen, maar er zijn twee soorten bewijs waaraan de wet een bijzondere bewijskracht toekent: (a) de factuur en (b) de boekhouding.

A. Bewijs door factuur: een factuur bewijst de aangevoerde rechtshandeling tussen partijen (en de voorwaarden hiervan) voor zover deze factuur uitdrukkelijk of stilzwijgend door de andere partij is aanvaard.

De aanvaarding van de factuur veronderstelt allereerst dat de factuur aan de geadresseerde is verzonden, hetgeen de onderneming die de factuur heeft uitgeschreven moet aantonen.

Tussen ondernemingen onderling kan het bewijs van aanvaarding van de factuur vrij eenvoudig zijn, gelet op de rechtspraak binnen het ondernemingsrecht dat een vermoeden van aanvaarding van een factuur wordt verondersteld indien een handelaar (onderneming) de factuur niet binnen een redelijke termijn betwist.

Echter, een onderneming kan steeds de rechtbank trachten te overtuigen dat het stilzwijgen niet zonder meer een aanvaarding inhoudt of het bestaan te bewijzen van verbale geschillen.

De factuur kan het bewijs opleveren van om het even welke overeenkomst (en niet langer alleen van koop-/verkoopovereenkomsten).

In de praktijk laat deze regel overigens ook toe dat derdenbeslag kan worden gevorderd op basis van een (aanvaarde) factuur, en geen voorafgaande beslissing van de beslagrechter vereist.

B. Bewijs door boekhouding: de boekhouding (incl. de jaarrekening) van een onderneming kan door de rechter worden aanvaard als bewijs door en tegen ondernemingen. Een partij kan het bewijs leveren door te verwijzen naar haar eigen boekhouding of de boekhouding van de tegenpartij. In overeenstemming met de regels over de medewerking aan de bewijslast, kan de rechter een partij gelassen haar boekhouding over te maken.

De rechter is gebonden aan de principes van de boekhouding, maar blijft verplicht de bewijswaarde ervan te schatten, rekening houdend met het regelmatig karakter ervan.

WIJ STAAN TOT UW BESCHIKKING VOOR EVENTUELE VRAGEN:

HUGO KEULERS
Venoot
Commercial & Litigation
T +32 (0)11 26 00 40
T +32 (0)2 787 90 90
E hugo.keulers@lydian.be

ANNICK MOTTET HAUGAARD
Venoot
Commercial & Litigation
T +32 (0)2 787 90 13
E annick.mottet@lydian.be

YVES LENDERS
Venoot
Commercial & Litigation
T +32 (0)3 304 90 08
E yves.lenders@lydian.be

Lydian Brussels Office
Tour & Taxis
Havenlaan 86c b113
Avenue du Port
1000 Brussel - Bruxelles
België - Belgique

T +32 (0)2 787 90 00
F +32 (0)2 787 90 99

info@lydian.be
www.lydian.be

Lydian Antwerp Office
Arenbergstraat 23
2000 Antwerpen - Anvers
België - Belgique

T +32 (0)3 304 90 00
F +32 (0)3 304 90 19

info@lydian.be
www.lydian.be

Lydian Hasselt Office
Thonissenlaan 75
3500 Hasselt
België - Belgique

T +32 (0)11 260 050
F +32 (0)11 260 059

info@lydian.be
www.lydian.be

